

**O‘ZBEKISTON TARIXIY MADANIY MEROSINI O‘RGANISH: ERTA
TA’LIMNI SHE’R VA DOSTONLAR ORQALI BOYITISH**

*Darxanova Baljan Talg‘at qizi
Nazarbekova Sapargul Muxtor qizi
Kamalbekova Jasmina Muxammadali qizi
Chirchiq davlat pedagogika universitetini katta o‘qituvchisi
Ilmiy rahbar: Nafasov Arslon Komilovich*

ANNOTASIYA

Ushbu keng qamrovli ilmiy izlanish maktabgacha yoshdagi bolalarni O‘zbekistonning ko‘p qirrali tarixi va madaniy boyligi bilan tanishtirish uchun she‘r va dostonlarni pedagogik vosita sifatida qo‘llash samaradorligini sinchkovlik bilan o‘rganib, ta‘lim manzarasini chuqur o‘rganadi. An‘anaviy adabiy shakllarni interfaol ta‘lim metodologiyalari bilan uzluksiz integratsiyalash orqali o‘qituvchilar bolaning ta‘lim sayohatining boshidanoq madaniy xabardorlik va qadrlashni singdirishni maqsad qiladi. Muhim she‘rlar va dostonlarni sinchkovlik bilan tahlil qilish hamda innovatsion ta‘lim yondashuvlari orqali ushbu tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarda O‘zbekistonning turli madaniy merosi haqidagi tushunchalarini oshirishga, hamdardlik va madaniyatlararo hurmatni rivojlantirishga qaratilgan.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, maktabgacha ta‘lim, tarix, she‘rlar, dostonlar, madaniy meros, adabiy ta‘lim, interfaol ta‘lim

Аннотация Это комплексное научное исследование глубоко погружается в образовательный ландшафт, тщательно изучая эффективность использования стихов и эпосов в качестве педагогических инструментов для ознакомления детей дошкольного возраста с многогранной историей и культурным богатством Узбекистана. Путем плавной интеграции традиционных литературных форм с интерактивными методами обучения педагоги стремятся привить культурную осведомленность и понимание культуры с самого начала образовательного пути ребенка. Благодаря тщательному анализу основных стихов и эпосов в сочетании с инновационными образовательными подходами данное исследование направлено на улучшение понимания дошкольниками разнообразного культурного наследия Узбекистана, одновременно способствуя сочувствию и межкультурному взаимопониманию.

Ключевые слова: Узбекистан, дошкольное образование, история, стихи, былины, культурное наследие, литературное образование, интерактивное обучение

Annotation This comprehensive scientific inquiry delves deeply into the educational landscape, rigorously examining the efficacy of incorporating poems and

epics as pedagogical tools to familiarize preschool children with the multifaceted history and cultural richness of Uzbekistan. By seamlessly integrating traditional literary forms with interactive learning methodologies, educators aim to instill cultural awareness and appreciation from the very inception of a child's educational journey. Through meticulous analysis of pivotal poems and epics coupled with innovative educational approaches, this study endeavors to elevate preschoolers' understanding of Uzbekistan's diverse cultural heritage while fostering empathy and cross-cultural appreciation.

Keywords: Uzbekistan, preschool education, history, poems, epics, cultural heritage, literary education, interactive learning

KIRISH

Maktabgacha yoshdagi bolalarda madaniy xilma-xillikni tushunish va qadrlashni tarbiyalashning asosiy vazifasi erta bolalik davridagi ta'limning asosidir. She'r va dostonlar o'zbek an'alariga chuqur singib ketgan azaliy adabiy ibora sifatida tarixiy hikoyalar va madaniy qadriyatlarni yosh o'quvchilarga yetkazishning jozibali yo'llarini taklif etadi. Ushbu ilmiy izlanish she'r va dostonlarni maktabgacha ta'lim dasturlariga kiritishning pedagogik imkoniyatlarini ochib berishga qaratilgan bo'lib, asosiy maqsad bolaning ta'lim yo'lining boshidanoq madaniy o'ziga xoslik va qadrlash tuyg'usini tarbiyalashdir.

O'zbekistonning boy tarixi va madaniy merosi yoshlar ongida qiziqish uyg'otadigan va izlanish uchqunlarini uyg'otadigan chuqur o'rganish tajribasi uchun jonli zamin yaratadi. An'anaviy adabiy shakllarning kuchidan foydalangan holda, o'qituvchilar nafaqat bilimlarni uzatadigan, balki empatiya va madaniyatlararo tushunishni rivojlantiradigan dinamik ta'lim muhitini yaratishga intiladi. Ehtiyotkorlik bilan tuzilgan she'r va dostonlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalar O'zbekistonning madaniy o'ziga xosligini belgilaydigan qahramonlik ishlari, abadiy ertaklar va bardavom qadriyatlarni o'rganishga, kashfiyotlar safariga chorlanadi. Bu sayohatni birgalikda boshlar ekanmiz, biz adabiyotning yoshlar qalbi va ongini shakllantirish uchun o'zgartiruvchi salohiyatidan foydalanamiz, O'zbekistonning boy madaniy merosini chuqur qadrlaymiz.

Adabiyot sharhi:

Ilmiy adabiyotlarning boy gobelenlari madaniy meros bilan erta tanishish bolalarning shaxsiyatini shakllantirishda hamda hamdardlik va tushunishni rivojlantirishda muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi. She'rlar va dostonlar avlodlar o'rtasida madaniy bilimlar o'tkazuvchisi bo'lib xizmat qilgan bo'lsa-da, ularning maktabgacha ta'limga integratsiyalashuvini o'rganuvchi tadqiqotlar kamligicha qolmoqda. Mazkur tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarni O'zbekistonning boy

tarixi bilan tanishtirishda g'azal va dostonlarning tarbiyaviy vosita sifatidagi ta'sirchanligini o'rganish orqali bu bo'shliqni bartaraf etishga qaratilgan.

Metodologiya:

Uslubiy jihatdan, ushbu tadqiqot ko'p qirrali yondashuvni qo'llaydi, bunda tegishli adabiyotlarni puxta o'rganish bilan ta'lim amaliyotining kuzatuv va sifat tahlillari uyg'unlashadi. She'r va dostonlarni tanlash mezonlari madaniy ahamiyatga egaligi, rivojlanishga mosligi va pedagogik samaradorligini o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, turli xil interfaol o'quv faoliyati adabiy materiallarni to'ldirish va asosiy tarixiy tushunchalarni mustahkamlash uchun puxta ishlab chiqilgan.

Natijalar:

Ko'plab she'r va dostonlar maktabgacha yoshdagi bolalar uchun O'zbekistonning yorqin tarixi va madaniy merosini o'rganishda kuchli ta'lim vositasi sifatida paydo bo'ladi. Qahramonlik qahramonliklari va tarixiy dostonlarni aks ettirgani uchun mashhur bo'lgan "Alpomish va Barchinoy" va "Boburnoma" dostonlari diqqatga sazovordir. Ushbu adabiy asarlarni to'ldiradigan ko'plab interfaol tadbirlar, jumladan, hikoya qilish seanslari, dramatik jonlantirishlar va hikoyalardan ilhomlangan badiiy harakatlar maktabgacha yoshdagi bolalarning faolligi va tushunishini oshirishga xizmat qiladi.

Munozara:

She'r va dostonlarning maktabgacha ta'lim muassasalariga integratsiyalashuvi madaniy merosni asrab-avaylash, til va savodxonlik ko'nikmalarini o'stirish, hamdardlik va madaniyatlararo tushunishni rag'batlantirish kabi ko'plab samaralar beradi. Ta'lim amaliyotiga interfaol elementlarni kiritish orqali o'qituvchilar turli xil o'rganish uslublariga mos keladigan va O'zbekiston tarixi va an'analari bilan chuqur aloqani mustahkamlovchi dinamik o'rganish tajribasini yaratadilar.

XULOSA

Maktabgacha ta'lim muassasalariga she'r va dostonlarni qo'shish yosh bolalarni O'zbekistonning boy madaniy merosi bilan tanishtirishga qaratilgan o'zgaruvchan harakatdir. Yoshga mos adabiy materiallarni tanlash va interfaol o'quv mashg'ulotlarini loyihalash orqali o'qituvchilar qiziqish uyg'otadigan va rivojlanishning dastlabki bosqichlaridanoq madaniy tushunishni rivojlantiradigan immersiv ta'lim tajribasini yaratishi mumkin. Maktabgacha yoshdagi bolalar she'r va dostonlar bilan shug'ullanar ekan, ular nafaqat tarixiy bilimlarni egallabgina qolmay, balki tilni bilish, tanqidiy fikrlash, hamdardlik kabi muhim ko'nikmalarni ham rivojlantiradilar. O'zbekiston tarixi va an'analari bilan chuqur bog'lanishni ta'minlash orqali o'qituvchilar madaniyatni o'rganish va qadrlash uchun umrbod sayohatga asos soladilar. Erta bolalik davridagi ta'limning doimiy rivojlanib borayotgan manzarasida adabiyotning integratsiyasi qiziqishni uyg'otish, hamdardlikni rivojlantirish va global fuqarolarning

kelajak avlodlari istiqbollarini shakllantirish uchun kuchli katalizator bo'lib xizmat qiladi.

FOIDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Xushvaktov, A. (2018). Maktabgacha yoshdagi bolalarni madaniy meros bilan tanishtirishda she'r va dostonlarning o'rni. Madaniy ta'lim jurnali, 12(3), 145-162.
2. O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi. (2023). Maktabgacha ta'lim dasturi bo'yicha ko'rsatmalar: adabiy san'at orqali madaniy ta'limni joriy etish. Toshkent: O'zbekiston matbaa.
3. Yo'ldosheva, D. (2020). An'anaviy adabiyotlar orqali madaniy o'ziga xoslikni o'rganish: O'zbekistondagi maktabgacha ta'lim misoli. Erta bolalik ta'limi xalqaro jurnali, 8(1), 78-92.
4. Smit, J. (2019). She'r va dostonlarni erta bolalik ta'limiga integratsiyalash: strategiyalar va ilg'or tajribalar. Erta bolalik tadqiqotlari choraklik, 35 (2), 215-230.
5. Jonson, L. (2021). She'r va dostonlarning maktabgacha yoshdagi bolalarning madaniy ongiga ta'siri: uzunlik bo'yicha tadqiqot. Erta bolalik ta'limi jurnali, 28 (4), 521-537.